

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in veča s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoši sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Kotok tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Sv. Oče o časnikih.

Sv. Oče so pred kratkim sprejeli nekega časnikarja in so mu med drugim rekli:

„Nekateri se vedno ne razumejo važnosti časnikarstva. Niti duhovščina niti verniki se ne brigajo za njo kakor bi bilo treba. Starčki pravijo, da je to nekaj novega in da so prej veliko duš rešili, ne da bi se brigali za časnike. To se lahko izreče: prejšnji časov, ampak sedanje. Dejstvo je, da slabega časnikarstva ni bil tako razširjen kakor sedaj, da torej protistrup z dobrim časnikarstvom ni bil tako potreben kot sedaj. Mi nimamo več prejšnjih časov, ampak sedanje. Dejstvo je, da brezbožni listi varajo, zastrupljajo in uničujejo naše krščansko ljudstvo. Zaman boste zidali cerkve in prirejali misijone, ustanavljali šole in opravljali dobra dela: ves vaš trud bo zastonj, če ne znate uporabljati katoliških poštenih in odkritosrčnih časnikov, dabrante in napadate.“

Iz teh besed se razvidi, kako veliko važnost pripisujejo Sv. Oče katoliškemu časnikarstvu, in marsikateri dober katoličan, ki pa je v opazovanju časovnih razmer zaostal, bi naj te besede v svojem srcu temeljito premislil, se spreobrnil ter začel podpirati naše katoliško časnikarstvo. Sam Sv. Oče nas kličejo na delo za katoliške časnike, ubogajmo jih in širimo ter podpirajmo dobre liste.

Agitirajmo še nadalje za dobre časnike, pridobivajmo jim novih naročnikov.

Kandidat Terglav v Sav. dolini.

(Utiš volilnih shodov 5. jan. 1908.)

Vse je z napetostjo pričakovalo, kak bo prvi nastop Terglava v Savinjski dolini. Uspeh je presel vse pričakovanje. Terglav je zmagovalno nastopil v Savinjski dolini. Vrlji Taboriti so prvi, ki so z močatostjo odklonili Narodno stranko ter obsodili generala Narodne stranke. Ganljivo je bilo gledati, kako je stal general Narodne stranke, ki je hodil najmanj 18 let v šole, pred sodnjim stolom štirih kmečkih govornikov, ki so dovršili menda samo ljudsko šolo.

Pišek, Terglav, Rančigaj in še en kmet so ti možje, ki so tako prepričevalno govorili za S. K. Z.

in njenega kandidata. Dr. Kukovec je hotel zbadati in napadati, a zavrnilo so ga tako, da je stal bled pred njimi, in ni imel ne enega dokaza za svoje predbacivanje. Pristaši dr. Kukovca, ki so bili, že itak v malem številu, so jo kar popihali, ko so videli, kako je tepen njih general. Dobil jih je udarec za udarcem, in nazadnje, ko je ubit obležal, je podal roko v spravo poslancu Pišek.

Potem je bilo vse zbrano občinstvo enoglasno za Terglava.

Tu v Št. Juriju je bil dr. Kukovec tako pobit, da je vrgel puško v koruzo in ni več hodil opazovat Terglavovih shodov. V Braslovčah se je bil torej za Zdolška le neki neznamen govornik, v Polzeli pa se nasprotniki sploh niso več upali na svetlo. Pred vratmi so stali in mrmrali tuintam, kar pa po krepkih opominih poslanca Pišeka ni motilo zborovanja.

Terglav razvija krepko in poljudno svoj program. Naši pristaši so odločno zanj, veliko prejšnjih pristašev Narodne stranke je reklo, da bodo volili Terglava.

Prvi nastop S. K. Z. v tej volilni dobi je, bil nad vse sijajen. Čast gre zlasti vrlim Taboritanom, Braslovčanom in Polzelanom ter kmečkim govornikom (duhovniki sploh niso govorili) poslancu Pišek, kandidatu Terglavu ter kmetovalcu Rančigaju. Slava njim!

S tem je v Savinjski dolini led prebit za S. K. Z. Savinjska dolina vstaja in želino pričakuje, da spozna tudi druge zastopnike, S. K. Z., zlasti predsednika kmetaj in poslanca Roškarja, ter poslancev dr. Korošeca in dr. Benkoviča. Pravo je zadel kmet na Polzeli, ki je z ozirom na 5. januarij 1908. rekel: „V gorenjsko oziram se skalnato stran, Triglava blišče se vrhovi.“ V Savinjski dolini se blišče upi zmage kandidata Terglava. Savinjšani so veseli, da so tudi Konjičani in Smarčani zadovoljni s savinjskim kmetom in ravno tako Laščani, ki so razbili nasprotnemu kandidatu shod v Laškem.

Rojaki Terglava spoštujejo Terglavovo hišo, ker je bila od nekdanj poštena in značajna, ter se veseli, da je njih rojak Terglav prevzel žrtev poslančevanja, ker so prepričani, da bo Terglav, kakor Triglava vrhovi, stal neomajeno in neustrašeno za trojne svetinje, vero, narodnost in kmečki blagor.

Matija Gubec zaškripa z zobmi pa se zamisli.

Od nikoder boljnih vesti! Naj zamudi kdo tlako samo za minuto, že lomijo batine na njem in ves dan se mora pražiti v kladi na solneu. V Brdovec se siloma vzeli Matiji Mandiču hišo, polje in vinograd pa ga kakor psa odgnali z batinami z grunta. Še več, grozijo nam, češ, naj kdo le zajukne, pa bo visel koj na prvi veji!

Vsepošv od okoli vohajo, če je še kdo zvest stari gospodi in če zvejo za koga, gorje mu! Če ima kdo svinčje, pa je treba na gradu pečenke, hajd h kmetu po njo! A ziniti ne sme ne črke, če ne, mu zdrobijo rebra.

In če ima stari plesnivec Tah enega hudiča v sebi, jih ima njegov sin Gavro, ta paglavec, sedem! Ta smrkulin fantalinski strelja kmečke krave in konje kakor vrabce, pa ščuje na kmete cele gruč psov, ki jih vodi seboj.

Tako je premišljeval Gubec in prekrižal roke na prsih, ki so se mu začele nemirno in burno dvigati.

Iz zamišljenosti ga vzdrami Juro, ki ga začne prositi, naj mu kmalu pošlje svate po Jurkovo Janico.

Dasi je slobodnjak, se mu vendar ne godi posebno dobro; že od mladosti je siromak brez očeta in matere, in domači ga ne vidijo kaj radi, pa bi rad, da bi bilo vsemu temu konec in on samsvoj gospodar.

Gubec nima nič proti ženitvi z Janico, ki je sicer siromašna, pa vendar pošteno in delavno dekle; pa ker sta še oba premlada, zato naj še počakata nekaj časa.

Dragi ujec, odvrne Juro, Vi govorite zmirom modro, ves naš kraj vas pozna, ali zdaj se bojim, da bi moglo biti prepozno, kar se vam zdi prezgo-

Laži, ki so bile razpršene po Savinjski dolini radi hmelja, so majodane popolnoma razkrinkane. Le tuintam, še kaka ženka misli, da je dr. Korošec kriv, da se savinjski kmetj ne bo prodajal kot češki hmelj. Tem dobrim ženkicam na ljubo se, zopet enkrat opozarjamo, da so Čehi zahtevali, naj se vsak hmelj prodaja pod svojim imenom. Čehi so rekli, da jim to škoduje, če se savinjski hmelj prodaja pod njihovim imenom. Čehi so za to svojo misel pridobili tudi Poljake in druge poslance. Proti taki večini pa par Slovencev ne more zmagati. Slovenski poslanci z dr. Korošcem vred so tedaj delali vsa na to, da se še pet let sme savinjski hmelj prodajati pod imenom češki (pemski) hmelj; v teh 5 letih pa bi si naj pridobil svetovno ime, da bi se tudi potem lahko drago prodajal. Dalje je pravila ženka iz Gomilskega, da dr. Korošec ni imel pravih števil o hmelju. Dr. Korošec je predaval enkrat v žalski fari o hmelju. Za to predavanje si je izpisal iz knjig, ki so pri ministrstvih, koliko hmelja pridelava Savinjska dolina. Ko je te številke na shodu povedal, so začeli nekateri odborniki hmeljarskega društva v Zalcu govoriti: „Ljudje božji, te številke niso več resnične. Mi še ministrom nismo naznanili pravih števil.“ S tem se je torej iztaknila zanikernost hmeljarskega društva v Celju, ki, še toliko ni poskrbelo za blagor hmeljarjev, da bi vsaj prave številke poslalo na Dunaj ministrom. Dr. Korošec je torej pri hmelju popolnoma nedolžen, on si je pridobil šele zaslugo, da je razkril zanikernost hmeljarskega društva.

Agitatorji za Robleka so pravili, če bo Roblek izvoljen, tedaj bo hmelj drag. Koliko je na tem resnice, ve s solzami v očeh povedati vsak hmeljar. Za hmeljarja je bil hmelj letos tako po ceni, kakor še nikdar tako; za Robleka je bil morebiti drag. Mešetarji in agenti so pokupovali tako po ceni hmelj, ko so ga pa pokupili, je poskočila cena; in tako so si mešetarji in agenti prislužili tisočake na tisočake, kmet-hmeljar pa je skoro na beraški paliči. Zato se bodo kmeti-hmeljarji morali postaviti na svoje noge, mešetarje in agente pa pomesti v stran. In to ravno želi S. K. Z.: pomagati kmetu-trpinu, da proda ta svoj pridelek, ki ga pridelava s krvavimi žulji, tudi za primeren denar.

Vse to so Savinjšani zdaj uvideli, zato se z veseljem oklepajo S. K. Z., mešetarje, trgovce in

daj. Stari volk Tah zbira fante za svojo konjeniško četo. Nedavno me je srečal, ko sem jezdil v Zagreb. Ustavi me pa me vpraša, kdo sem. Ko mu povem, da sem Juro Mogaič, slobodnjak iz Stubice, reče svojemu tovarišu Petričeviču, da si dobro zapomni moje ime. Vem, da sem slobodnjak, in da me Tah po postavi ne sme siliti na vojsko, pa ali vpraša on kaj za postavo? Pred par dnevi je pozval ta smrduh vse vaše starejšine k sebi na Susjed; popisati so mu morali vse tlačanske in slobodnjaške fante, ki bi bili sposobni za vojake. Ko ga brdovski župan opozori, da so sinovi slobodnjakov vojašine prosti, se obregne Tah nanj, češ, slobodnjaki so ravno taka smet kakor drugi podložni kmeti. Tudi moje ime je tam zapisano. Vidite, ujec, da nisem prišel sem k vam iz same svojeglavnosti. Oženite me, pa je vsemu temu konec. Za Taha ne bi rad nosil glave na Ogrsko Turčinu na prodaj.

Govoril si resnico! Stari Tah se res ne meni za postavo. Naravnost k njemu grem. Tvoji ranjki materi sem na smrtni postelji obljubil, da te varujem in skrbim za te in naj me stane tudi ne vem koliko. Grem! Klanjal se mu ne bom, pa povem mu, kar je prav. Juro, ti pa povej domačim, kaj sva sklenila, potem pa idi v Brdovec in reci Jurku, naj se dekle pripravi!

Poln radosti voščil Juro uju „Lahko noč“ in oddirja veselih korakov proti vasi.

Gubec gre proti ograji pa gleda nekaj časa za odhajajočim nečakom, ko začuje od druge strani peket konjskih kopit in za hip se ustavi pred vratmi konjenik, čvrst in krepak mlad mož, ki ga je odeval črn plašč. Skoči s konja, odpre vrata ter pelje konja na dvorišče, kjer ga priveže za drevo. Dober večer, Mato!

Podlistek.

Kmečki kralj Matija Gubec.

Iz hrvaškega Marko Krajnc.

(Dalje.)

Tahi je verjel laži. Takoj odpošlje Petra, ki pridivja še s par razbojniki v Zaprešič, pa naravnost k Marušički.

Začeli so jo tepsti, da je reva omedlela in se zgrudila na tla, divjaki pa so kričali nad njo: Tu imaš svojo gospo Uršulo, psica nekrščena, jaz ti pokažem, kdo je tvoj Bog!

Nato so razbili vrata, ji vzeli vse žito in vola, ki ga je dobila še od stare gospode. Ko so ji doma pobrali sve, kar je bilo kaj vrednega, jo vdarjic v vinograd, razbijajo klet in, odneso vino. Marušička pa sedi s svojo deco pred hišo, da bi se je kamen usmilil.

Ali je mogoče? Govoriš resnico? zakriči ujec Matija Gubec ter skoči pokonci.

Resnica, kakor je meni ime Juro Mogaič, in kakor ste vi moj ujec. Bil sem danes v Zaprešiču in sem videl vse. Pa prašajte kmete iz Zaprešiča! Vsi so bili priče tega razbojniškega napada.

Kje pa so imeli pesti, te mevža, če so videli vse to na lastne oči?

Niso gledali mirno ne in mislili so že udariti na Tahove hlapce, pa vam pride iz Susjeda cela četa orožnikov. Kaj so si hoteli? Razbojniki se kar udomačijo pri županu; vso noč so popivali in razbijali, a župan ni črnil besedice. Kaj si če proti sili?